

Unvan Tanımları, Görev ve Sorumluluklar¹

Konservasyon-restorasyon alanında mesleki yetkinlikler ve unvanlarla ilgili uluslararası standartlar ve beyan edilen görüşlerden yola çıkarak Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tablosu hazırlanmıştır .

A. Restorasyon Kalfası ve Ustası:

Eğitimine bakılmaksızın Kalfalık Sertifikası almış kişilere İş ve İşçi Bulma Kurumu (İŞKUR) tarafından 'Restorasyoncu' unvanı verilmektedir. Ancak bu unvan bu kişilerin sahip olduğu mesleki yeterlilik ve sorumluluk alanlarını doğru tanımlamamaktadır. Bunun yerine bu tür sertifikalı kişilere Avrupa Eğitim-Öğretim Yeterlik Çerçevesi'nde (AYÇ) 2. seviyeye karşılık gelen 'Restorasyon Kalfası' unvanının verilmesi uygundur. Restorasyon kalfasının, bir üst seviyesi olan 'Restorasyon Ustası' unvanını alabilmesi için, belli bir süre (3 sene genel kabul gören süredir) tecrübenin yanında, portfolyo sunması şartı aranabilir. Böylece, yetkinliğin gözlemlenmesi de mümkün olabilecektir.

Seviye 2 ve 3 ile ilgili unvan tanımlarının uygulanmasından MYK'da ilgili düzenleme yapılanaya kadar, kurulacak bir komisyon yetkili olabilir. Restorasyon Kalfası ve Restorasyon Ustası unvanları; katıldığı sertifika programı ve çalıştığı malzemeye yönelik olarak "Sıva Restorasyonu Kalfası, Taş Restorasyonu Ustası, Malakari Restorasyonu Ustası vb." şeklinde kullanılmalıdır.

A.1. Restorasyon Kalfası ve Restorasyon Ustasının Görev ve Sorumlulukları:

Sahada bir Restorasyon Teknikeri, Konservatör-Restoratör veya Koruma Uzmanı Mimar denetiminde kendisine verilen zanaatkârlık işlerini yapmakla mükelleftir ve inisiyatif kullanarak karar alıp uygulaması mümkün değildir. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

B. Restorasyon Teknisyeni:

Meslek liselerinin restorasyon bölümü mezunlarına verilen "Restorasyon Teknisyeni" unvanı AYÇ'de 4. seviyeye karşılık gelmektedir. Restorasyon Teknisyeni kullanılmaya devam edilebilecek bir unvandır. Restorasyon teknisyenleri aldıkları eğitim, beceri ve çalışma alanlarına göre; "Ahşap Restorasyon Teknisyeni", "Taş Restorasyon Teknisyeni" vb. şeklinde unvanlandırılmalıdır.

B.1. Restorasyon Teknisyeninin Görev ve Sorumlulukları:

1. Çalışma ortamını hazırlamak, düzenlemek,
2. Restorasyonda kullanılacak malzemeleri temin etmek, hazırlamak,
3. Basit teknik çizimleri hazırlamak.
- 4.

¹ Bu metin Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü ve İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü tarafından 8-10 Aralık 2016 tarihinde İstanbul'da düzenlenen Konservasyon – Restorasyon Alanında Mesleki Yetkinlik ve Unvan Tanımları Çalıştay Raporu'ndan alınarak hazırlanmıştır.

Restorasyon teknisyenleri eğitim süreleri boyunca orijinal bir tarihi eserle çalışmadıkları için aldıkları eğitim ve edindikleri beceriler göz önüne alınarak çini, varak, kalemişi, künde-kari, vitray gibi restorasyona yönelik çalışmalarda sadece yeni imalatlar düzeyinde etkin görevler üstlenebilir. Restorasyon Teknisyenleri kendi başlarına bir restorasyon faaliyetinde bulunamayan, ancak bir Restorasyon Teknikeri, Konservatör-Restoratör ve/veya Koruma Uzmanı Mimar gözetiminde, gerekli konularda yardımcı olan kişi olarak tanımlanmalıdır. Yapacağı her müdahaleden birey olarak müştereken idari ve hukuki boyutta sorumludur.

C. Mimari Restorasyon Teknikeri ve Eser Koruma Teknikeri:

Restorasyon alanında ön lisans eğitimini tamamlamış mezunlar "Restorasyon Teknikeri" olarak görev yapmakta ve bu unvan AYÇ'de 5. seviyeye karşılık gelmektedir. Ülkemizde kültür varlıklarının korunmasına ilişkin eğitim veren meslek yüksek okullarına (MYO) bakıldığında, programların YÖK tarafından "Restorasyon" ve "Eser Koruma" adı altında toplandığı; ilkinin mimari restorasyon, ikincisinin ise taşınabilir eser restorasyonu içerikli olduğu görülmektedir. Restorasyon Teknikerlerinin unvan, görev ve yetkilerini mezun oldukları eğitim programlarına göre değerlendirmek gerekmektedir. Restorasyon programı mezunlarına "Mimari Restorasyon Teknikeri"; Eser Koruma programı mezunlarına "Eser Koruma Teknikeri" unvanları verilmelidir.

C.1. Mimari Restorasyon Teknikerinin Başlıca Görev ve Sorumlulukları:

1. Koruma Uzmanı Mimar veya Konservatör-Restoratörün yönlendirmesiyle ve karşılıklı bilgi alışverişi esas alınarak mesleği ile ilgili teknik görevleri yerine getirmek,
2. Çalıştığı projeye ilişkin araştırma, ölçme ve uygulama aşamasında usta-kalfa ve teknisyenlerin çalışmalarını kontrol etmek,
3. Tarihi binaların restorasyon ve restitüsyon proje çizimlerinin hazırlanmasında
1. Koruma Uzmanı Mimara yardımcı olmak,
4. Tarihi binaların ve içerisinde bulunan tezyinatın çizimlerini yapmak,
5. Yapı maliyet hesapları, kazı metraj, keşif, hak ediş ve kabulleri hazırlamak,
6. Çalıştığı şantiye ve iş yerindeki gerekli düzenlemeyi yapmak,
7. Yetkilerini sadece kendi çalışma konusu ile ilgi alanda kullanabilir.
8. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

C.2. Eser Koruma Teknikerinin Başlıca Görev ve Sorumlulukları:

1. Konservatör-Restoratörün yönlendirmesi ve karşılıklı bilgi alışverişi esas alınarak taşınabilir kültür varlıklarını uluslararası mesleki etik kurallar çerçevesinde korumak,
2. Önleyici koruma konusunda gerekli çalışmalarda bulunmak,
3. Taşınabilir kültür varlığının mevcut durum belgelemesinde Konservatör-Restoratöre yardım etmek,
4. Taşınabilir kültür varlığının etkin koruma işlemlerini (temizlik, sağlamaştırma, bütünleme vb.) Konservatör-Restoratör ile koordineli çalışarak ve karşılıklı görüş belirterek uygulamak,
5. Çalışma ortamının hazırlanması ve düzenlenmesini, gerekli malzemelerin temin edilmesini sağlamak.

6. Yetkilerini sadece çalışma konusu ile ilgili alanda kullanabilir.
7. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

D. Konservatör-Restoratör

ICOM, ECCO ve ENCORE gibi uluslararası örgütlerin ve mesleki kuruluşların benimsediği gibi, ülkemizde de lisans eğitimini konservasyon-restorasyon alanında almış kişiler, "Konservatör-Restoratör" unvanını almalıdır. Bu unvan AYÇ'de seviye 6'ya karşılık gelmektedir.

D.1. Konservatör-Restoratörün Sahip Olması Gereken Başlıca Nitelikler:

1. Kuram ve ilkeleri irdeleyici yaklaşımla algılar.
2. Konservasyon-restorasyon işinde teknik görevleri başarı ile yerine getirmeye yetecek el becerisi ve sorun çözme yetisine sahiptir.
3. Kültür varlıklarının korunması alanındaki tüm meslek elemanlarıyla ortak dil kullanımını sağlayacak ölçüde mesleki terminolojiyi kullanır.
4. Koruma ve onarım uygulamalarını mesleki etik değerler ışığında, eleştirel bakış açısıyla yorumlar ve değerlendirir.
5. Eserin tarihsel değeri, yapısı, mevcut durumu ve ihtiyacına göre mesleki etik kurallar çerçevesinde koruma-onarım uygulaması yapar. Uluslararası kabul gören temel koruma etiklerini ve geçerli koruma yaklaşımlarını uygulamalarına yansıtır.
6. Mesleki deneyimlerle bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirir; değişime, yeniliğe ve girişimciliğe açıktır.

D.2. Konservatör-Restoratörün Başlıca Görev ve Sorumlulukları:

1. Koruma Uzmanı Mimar ve/veya Uzman Konservatör-Restoratör ile koordineli olarak; koruma uygulamalarında geçerlilik kazanmış yöntemleri uygulamak,
2. Teknik araçları yönetmek ve teminini/bakımını sağlamak,
3. Koruma uygulaması yapılacak kültür varlığına ilişkin malzeme ve üretim teknolojisi bilgilerini tanımlamak, gerekli durumlarda konu uzmanları ile disiplinler arası çalışmalar yürütmek,
4. Sorumlu olduğu alanla ilgili belgelemeyi planlamak,
5. Görev aldığı çalışma ortamını uygun kılmak için planlama ve etkinlikler geliştirmek, gerektiğinde gelişim ve değişime yönelik eylemi organize etmek,
6. Görev aldığı çalışma ortamında, koruma ve onarım konularında karşılaşılan sorunların çözümünde, deneyimini kullanarak ilgili kişi ve kurumlarla işlevsel etkileşim kurmak, çözüm önerilerini yazılı ve sözlü olarak ilgili taraflarla paylaşmak,
7. Önleyici koruma konusunda faaliyetlerde bulunmak,
8. Birey olarak çalışmalarında, eğitim sürecinde kazandığı sorumluluk bilinciyle mesleki yetkinlik sınırlarına uygun davranmak,
9. Yetkilerini sadece çalışma konusu ile ilgili alanda kullanabilir.
10. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

E. Uzman Konservatör-Restoratör

Lisans eğitimini konservasyon-restorasyon alanında tamamlamış, yüksek lisans eğitimini ilgili bir alanda yapmış kişiler Uzman Konservatör-Restoratör unvanını alır. Bu unvan AYÇ'de 7. Seviyeye karşılık gelir.

E.1. Uzman Konservatör-Restoratörün Başlıca Nitelik, Görev ve Sorumlulukları:

Konservatör-Restoratörün nitelik, görev ve sorumluluklarına ek olarak:

1. Bilgiyi edinir, geçerliliğini ve güvenilirliğini değerlendirir, kendi uzmanlık alanı dâhilinde verdiği kararları doğrulayabileceği biçimde bu bilgileri uygular, eğer gerekliyse, bu ararlardan ortaya çıkan eylemleri yürütür, yönetir ve paylaşır.
2. Uzmanlık alanı içinde, konservasyon-restorasyon ilkeleri, teorileri ve uygulamalarını derinlemesine bilir.
3. Problem çözümede uzmanlaşmış becerilere sahiptir. Konservasyon-restorasyon uygulamalarını uzmanlaşmış bilgi ve meslek etiğine dayandırarak gerçekleştirir.
4. Konservasyon bilimine hizmet eden yeni geliştirilen teknoloji, yöntem ve malzemeleri takip eder, kullanır, uygular,
5. Mesleği ile ilgili araştırma ve eğitimlere katılır,
6. Doktor Konservatör-Restoratör ile koordineli olarak çalışmalarını yürütür,
7. Çalışmaları ile ilgili yayın yapar, bilgi paylaşır ve sunar.
8. Yetkilerini sadece uzmanı olduğu alanda kullanır.
9. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.

F. Dr. Konservatör-Restoratör

7. Seviyenin gereği olan eğitim düzeyini tamamlayıp doktora eğitimini konservasyon - restorasyon ile ilgili bir alanda yapan kişiler AYÇ'de 8. seviyesine karşılık gelen Doktor Konservatör –Restoratör unvanını alır.

F.1. Dr. Konservatör-Restoratörün Başlıca Nitelik, Görev ve Sorumlulukları:

Uzman Konservatör Restoratörün görev ve sorumluluklarına ek olarak;

1. Uzman olduğu konuda ileri seviye ve ek olarak çalışmalarını destekleyen yan alanlar ile ilgili gerekli bilgiye sahiptir,
2. Konservasyon-restorasyon bilimine hizmet eden yeni geliştirilen teknoloji ve malzemeleri takip eder, yeni yöntemler üretir, kullanır ve uygular,
3. Uzmanlık alanıyla ilgili konularda eğitim, sertifika, kurs vb. programları geliştirir ve yönetir,
4. Konusunda uzman akademisyenler ile koordineli olarak çalışmalar yürütür,
5. Kültürel mirasın korunması için kurum ve kuruluşlara danışmanlık yapar ve teknik yardım sağlar,
6. Ulusal gereksinimleri dikkate alarak mesleki politikaların geliştirilmesinde etkin görevler üstlenir,
7. Yetkilerini sadece uzman olduğu alanda kullanır,
8. Birey olarak yapacağı her müdahaleden müştereken idari ve hukuki olarak sorumludur.